

[Výtky Jaroslava Mezníka k pojmu „nepolitická politika“]

Ladislav Hejdánek

jedná se o část původního dokumentu:

[1980](#)

- ♦ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 15. 4. 1980
- ♦ philosophical diary – record, Czech, origin: 15. 4. 1980

[Výtky Jaroslava Mezníka k pojmu „nepolitická politika“]

800415-1

Mezník vytyká pojmu „nepolitická politika“ logickou rozpornost. Připouštím, že formálně to je skutečně rozporný pojem, tedy zdánlivě neřádný pojem, pojem-nepojem. Ale takové formálně logické hledisko neobstojí. Jazyk užívá podobných logických rozporností často, aby právě těmito rozpornostmi něco vyjádřil, co postihuje významný rys nějaké skutečnosti. Tak mluví o nelidském člověku (nebo Vercors o „nepřirozeném zvířeti“), o ošklivé nebo hrozně krásné nebo naopak o krásné ošklivosti, o nemožné skutečnosti atd. atd. Z toho je zřejmé, že formální hledisko neobstojí a že za formálně rozporným termínem musíme hledat nerozporný pojem.

„Nepolitická politika“ je určitý *terminus technicus* v jedné tradici českého politického myšlení; některé doklady uvedl Jan Šimsa ve své poznámce k Mezníkovi. Proto jsem ho užil: nikoli proto, že by se mi zvlášť líbil (jistě by se našel jiný, možná lepší – ale proč ho hledat?), nýbrž protože to je vnější výraz navazování (či spíše jen vůle k navazování) na zmíněnou tradici. Bylo by možné podat interpretaci Havlíčkova nebo Masarykova pojetí „politické politiky“. Ale já dám přednost pro tuto chvíli výkladu vlastního pojetí, které ovšem není nijak do detailů promyšlené, ale představuje jen jakýsi letmý rozvrh a orientační zaměření.

(krouž. blok, č. 80-022; Praha, 800415-1.)

800415-2

Nepochybuji nikterak o tom, že technická politika má ve společnosti svou významnou funkci, a vůbec mi nenapadá proti ní brojit. Podstatou mého přístupu k ní je však vědomí jejích omezených možností. Společnost žije jako obec, tedy jako „*polis*“, politicky. Ale politický život společnosti je příliš hluboko zakotven, je příliš komplikovanou strukturou a sahá také příliš daleko a do šířky, než aby mohl být postihován, řízen, nebo dokonce určován technickou politikou (tj. politickými profesionály). Chci poukazovat s veškerým důrazem na to, že skutečný politický život společnosti je organické povahy a že politik profesionál musí (má) tuto jeho organičnost respektovat, asi jako zahradník musí respektovat povahu jednotlivých rostlin, o které se stará. Zahrada nebo park mají žít svým vlastním životem a zahradník má vlastně jen pečovat o zajištění příznivých vnějších podmínek a odstraňování rušivých prvků. Zahradník není povolán, aby organizoval růst, květenství, dozrávání plodů, vegetativní nebo generativní množení atd. Zasahuje tak, aby působil ve směru potřeb pěstovaných rostlin, a musí tak činit se vší opatrností, jen v určitou roční dobu a s maximálními ohledy k autonomii života všech rostlin na zahradě. Zahradní architekt ovšem může vypracovat projekt skvělého zahradního celku, kterého by samy rostliny nikdy spontánně nedovedly dosáhnout, protože podstatně přesahuje rámec jejich osvětí. Ale rostliny nemohou být k plnění tohoto plánu nějak nuceny, nýbrž musí se jim ponechat jejich přirozenost, jíž se jenom využije k cílům, které jsou jejich zacílenosti vzdáleny v tom smyslu, že je přesahují, nikoli však v tom smyslu, že jim odporují.

U lidí tomu je dost podobně, jen ovšem s tím rozdílem, že rostliny nelze přesvědčovat, kdežto lidi ano. Spolupráce i největších státníků a politiků s lidmi na budování a rozvoji společnosti má tedy další, vyšší dimenzi. Kdyby politik pracoval s lidmi, jako zahradník pracuje se stromy a květinami, bylo by to ještě stále pocítováno jako něco člověka nerespektujícího, a to i kdyby takový politik a státník nečinil nic, co by lidi omezovalo nebo poškozovalo. Lidé totiž mají právo se vědomě a aktivně podílet na tom, co s nimi někdo podniká, jinak to je manipulace, kterou těžko snášejí (pokud si ji uvědomují).

(krouž. blok, č. 80-023; Praha, 800415-2.)